

FORBRUKERRÅDET

Justis- og politidepartementet
Lovavdelingen
postboks 8005 Dep.
0030 Oslo

Saksbehandler:
Anne Sofie Faye-Lund

Vår dato:

Vår referanse:
04/00539
619

Deres dato:

Deres referanse:

Krav om innføring av maksimumsgrense for tap ved misbruk av nettbankkonto. Finansavtaleloven § 35 (6).

Forbrukerrådet fremmer med dette krav om at departementet med hjemmel i finansavtaleloven § 35 (6) innfører maksimumsgrense for det tap en kontohaver kan lide ved misbruk av nettbankkonto på samme måte som ved kortmisbruk jf. § 35 (2).

Innledning med begrunnelse.

Betalingsformidling via nettbank blir stadig mer vanlig ettersom flere og flere skaffer seg egen hjemmePC. Mange bankkunder kjenner imidlertid ikke til den meget store økonomiske risikoen de løper som nettbankkunder ved at de kan bli økonomisk ansvarlig for andres misbruk av nettbankkontoen opptil diponibelt beløp i de tilfellene der de har vært grovt uaktsomme. Som eksempel på grov uaktsomhet kan nevnes oppbevaring av pinkode og sikkerhetskort/digipass sammen på en slik måte at uvedkommende får lett tilgang til kontoen.

En fersk avgjørelse fra Bankklagenemnda 2004-098 viser hvor ille det kan gå. I denne saken ble kontohaver, en menighet, selv funnet økonomisk ansvarlig for hele det misbrukte beløp på over 1. million kroner etter at innbruddstyver fikk tilgang til kode og sikkerhetskort som ble oppbevart sammen i et låst pengeskrin som ble brutt opp. Nemnda la til grunn at kontorlokalene ikke kunne anses for å ha vært godt tyverisikret, og at misbruket enkelt ville kunne ha blitt forhindre ved at kode og sikkerhetskort hadde vært oppbevart atskilt. Pga. at det tok noe tid før kontohaver oppdaget tyveriet av sikkerhetskortet fra skrinet, rakk tyvene å foreta hele 32 belastninger av kontoen over en periode på ca. 1 måned.

Bankklagenemndas avgjørelse følger vedlagt.

UTGIVER AV:

Forbrukerrådet
The Consumer Council
of Norway

Postadresse:
Pb. 4594 Nydalen
NO-0404 Oslo

Besøksadresse:
Rolf Wickstrøms vei 15
0486 Oslo

Org. nr.:
NO 871 033 382 MVA

post@forbrukerradet.no
forbrukerportalen.no

Publikumstelefon:
815 58 200
Sekretariatet,
tlf.: 23 40 05 00

Ytterligere en sak vedrørende misbruk av nettbankkonto er opplyst å være under behandling i Bankklagenemnda, og flere må antas å dukke opp. Det vil slik vi forstår det kun være et tidsspørsmål når første sak vedrørende misbruk av privatkunders nettbankkonto dukker opp. De økonomiske konsekvensene vil kunne bli fatale for dem det gjelder, og det er derfor viktig å være ”føre var enn etter snar”.

Gjeldende rett.

Reglene som omhandler misbruk av konto går frem av kap.V i Finansavtaleloven. Det som er interessant i denne sammenheng er at loven opererer med forskjellige regler ved misbruk av betalingskort enn ved misbruk av konto ellers:

Kortmisbruk reguleres i § 35 som pålegger kontohaver et objektivt ansvar(egenandel) på kr. 800,- uansett skyld, men som på den annen side setter et tak på kontohavers tap på kr. 8.000,-. Vilkåret for å måtte betale mer enn egenandelen, er at kontohaver har opptrådt *grovt uaktsomt*. Ved forsett eller svik, blir kontohaver ansvarlig for hele beløpet.

Ifølge §35 (6) åpnes for at disse reglene skal kunne gjøres gjøres gjeldende helt eller delvis også ved andre betalingsinstrumenter.

Kontomisbruk ellers, dvs. bl.a. misbruk av nettbankkonto, reguleres av § 34, som ikke pålegger kontohaver noen egenandel, men som heller ikke setter noe tak for det tap som kontohaver kan risikere. Også iht. denne bestemmelsen (1) vil kontohaver kunne bli ansvarlig dersom han har opptrådt *grovt uaktsomt* og misbruker har legitimert seg iht. kontoavtalen. Iht. (2) vil han i så fall kunne bli ansvarlig for hele det disponible beløp på kontoen.

Forarbeidene.

Det går frem av lovens forarbeidene, dvs. NOU 1994:19 Finansavtaler og finansoppdrag samt Ot.prp. nr. 41 (1998-99) Om lov om finansavtaler og finansoppdrag (finansavtaleloven), at det den gang var diskusjon om skillet skulle gå mellom kortmisbruk og kontomisbruk for øvrig. Av Ot.prp. nr. 41 s. 43 kan siteres:

” Departementet slutter seg til at de ulike betalingsinstrumentene ikke bør reguleres helt på samme måte. Departementet har vurdert om skillet i stedet burde trekkes mellom elektroniske betalingsinstrumenter på den ene siden og utbetaling med manuell kontroll på den annen side. Det kan hevdes at de hensynene som begrunner en særlig regulering for betalingskort, i stor grad gjøre seg gjeldende også i forhold til bruk av andre elektroniske betalingsinstrumenter, bl.a. når betalingsoppdrag utføres gjennom telefon eller datanett (home-banking).”

Begrunnelsen for særskilt regulering av misbruk av betalingskort, var mao. at det i disse tilfellene ble vurdert å eksistere en særlige risiko for at urettmessige belastninger kan initieres av utenforstående.

Departementet valgte den gang likevel å gå for Banklovkomisjonens forslag til inndeling men med en regel om at Kongen i forskrift skal kunne bestemme at kortmisbruks-reglene skal gjelde også for andre betalingsinstrumenter, jf. § 35(6).

Utviklingen etter lovens inntreden.

I kjølvannet av den ovennevnte nettbanksaken, er det den senere tid blitt fokusert på sikkerheten rundt bruken av nettbank. Selv om Forbrukerrådet ikke har grunnlag for å ta stilling til dette spørsmålet, mener vi det er grunn til engstelse på dette punkt pva. bankkunder som kan risikere å få store økonomiske problemer ved nettbankmisbruk slik reglene er idag. Bankklagenemndas praksis mht. kortmisbruk i tida etter lovens inntreden viser at det skal ikke alt for mye til før man som bankkunde blir karakterisert som grovt uaktsom iht. §35 (2).

Spørsmålet om innføring av maksimumsgrense for kundens tap har vært reist også tidligere. Det kan i denne sammenheng være grunn til å vise til departementets brev fra november 2002 til Forbrukerombudet om dette:

” Forbrukerombudet peker selv på at det ennå ikke har oppstått situasjoner i praksis hvor dette har vært et problem. På denne bakgrunn ser Justisdepartementet på det nåværende tidspunkt ikke grunn til å foreslå endringer i de aktuelle reglene”.

Det har nå oppstått slike situasjoner i praksis som nødvendiggjør en ny vurdering av spørsmålet. Tiden er etter vår oppfatning moden for at bestemmelsen i § 35 (6) benyttes til å innføre også et maksimumstak i disse tilfellene.

Bruk av nettbank ved betalingstjenester er kommet for å bli. Selv om antallet nettbankmisbruk fremover ikke kan antas å bli veldig høyt, gjør hensynet til kundene at ansvaret må begrenses når uhellet først inntreffer. Vi finner i denne sammenheng grunn til å nevne at tilbyderne av nettbanktjenester må antas å ha store fordeler i form av sparte kostnader ved at kundene benytter nettbank fremfor andre betalingsmåter. Prissettingen av de ulike betalingsmåter tilsier dette da prisene må antas å tilsvare institusjonenes reelle kostnader. Kundene på sin side har store praktiske og økonomiske fordeler av å kunne benytte nettbank. En risikovurdering tilsier derfor en deling av ansvar og risiko i tråd med kortmisbruk. Innføring av en maksimumsgrense vil trolig også bidra til ytterligere å forsterke finansinstitusjonenes løpende kontroll av sikkerheten knyttet til bruk av nettbank.

Til forskjell fra kortmisbruk vil det la seg gjøre ved nettbankmisbruk å finne ut hvor pengene har tatt veien i først omgang, dvs. til hvilken konto pengene er overført. Dette gir imidlertid ingen sikkerhet for å få pengene tilbake, men gir likevel en viss mulighet til å finne frem til og gå på rette vedkommende. En slik etterfølgende inndrivning vil en finansinstitusjon lettere kunne iverksette enn en privatperson, i.o.m. at den må antas allerede å ha et apparat til ivaretagelse av egne udekkede krav. Mulighetene til å få tilbake hele eller deler av beløpet er mao. tilstede. Uansett vil en finansinstitusjon kunne fordele tap ved slikt misbruk over sitt øvrige budsjett, mens en enkeltkunde vil kunne komme i store økonomiske vansker fordi han/hun har utvist grov uaktsomhet.

Konkret forslag.

Grensen på kr. 8.000,- slik den går frem av § 35 (2) ligger etter Forbrukerrådets oppfatning på et fornuftig nivå. Vi ser derfor ingen grunn til å trekke grensen annerledes ved nettbankmisbruk enn ved kortmisbruk.

Når det gjelder egenandelen på kr. 800,-, dvs. kontohavers objektive ansvar ved kortmisbruk, iht. § 35(1) er den begrunnet med at kundene skal få en

”verdipapirfølelse”, dvs. de skal oppdras til å forstå at kortet de har med seg på reise, i butikken osv. skal oppbevares og behandles som et verdipapir. De samme hensyn kommer ikke inn her, ettersom bruken av nettbank normalt vil skje på ens egen hjemmePC slik at man normalt ikke fjerner verken pin-kode eller sikkerhetskort/digipass fra hjemmet. Det er derfor ikke grunn til å operere med egenandel i disse tilfellene.

- - -

Kopi av brevet sendes til Kredittilsynet og Forbrukerombudet.

VEDLEGG.

Med hilsen
for Forbrukerrådet

Erik Lund-Isaksen
direktør

Terje Sørensen
avdelingsdirektør

UTGIVER AV:

forbrukerportalen.no

FORBRUKERRÅDET